

Nabokov-összeállításunk elé

„És tulajdonképpen mire gondolt, amikor azt mondta, hogy szándékában áll »eltűnni«, »feloldódni«? Nem lehet, hogy a szó szoros és vadul irodalmi értelmében, ami ésszel felfoghatatlan, úgy értette, hogy a művészetébe tűnik el és át, feloldódik a verseiben, és önmaga ködös személyiségéből csak a verseket hagyja meg?” – olvashatjuk Vladimir Nabokov *Vaszilij Siskov* című elbeszélésében (Hetényi Zsuzsa fordítása), és immáron csaknem négy évtizede annak, hogy a méltán klasszikusként számon tartott orosz-amerikai író maga is úgymond áttűnt könyveibe, megtért abba a megnevezhetetlen eredetbe, amely felé egyedülálló történetei gravitálnak.

Amennyiben a szövegeibe „temetkezett” író élete életműve (utó)történeteként folytatódik tovább, úgy Nabokov irodalmi metamorfózisa immáron hazánkban is csaknem teljesnek mondható: az Európa Könyvkiadó életműsorozatának tavalyi befejeztével prózai oeuvre-je magyarul is maradéktalanul hozzáférhetővé vált. Ráadásul ugyanebben az évben *Nabokov regényösvényein* címen napvilágot látott Hetényi Zsuzsa monumentális monográfiája is, mennyi értelmezői stratégiát felkínálva annak érdekében, hogy Nabokov ne csak rejtélyes királyként legyen jelen világirodalmi köztudatunk sakktablájának egy megnyugtatóan távoli mezőjén.

Jelen lapszámában található összeállításunk célkitűzése az volt, hogy az említett örömteli fejleményekhez kapcsolódva, lehetőségeinkhez mérten bemutassunk néhányat abból a számtalan szerepből, amit Nabokov pályája során a prózaíróén túl felöltött, és amelyekkel a magyar olvasóközönség eddig csak elvétve találkozhatott: az ideológiákat és a megbecsült írói elődöket ugyanazon hévvel ostorozó/méltató esszéistáét, a fáradhatatlan lírikusét, a frapáns aforizmákat bőkezűen szóró, hírhedten cinikus humorú és kíméletlen kritikájú interjúalanyét, és persze ott van Nabokov a magánember, akit hozzá hasonlóan egyedülálló személyiségek vettek körül életében. Emellett igyekeztünk valamelyest szemléltetni a szerző nehezen túlbecsülhető ráhatását az orosz irodalom legújabb generációjára, egyúttal az Európa Kiadó vonatkozó pályázatának díjazott alkotásainak bemutatásával jelezni abbéli reményünket, hogy a nabokovi prózapoétikát folytató/újragondoló/kikezdő írói „hasonmások” a jövőben remélhetőleg Magyarországon is féktelen sokasodásba kezdenek.

Ám a szavakat nem áll szándékomban a végtelenségig tovább szaporítani, hiszen jelen sorok olvasója vélhetőleg maga is pontosan jól tudja, milyen egyedülálló élményt jelent Nabokov egymásba fonódó szöveglabirintusaiban kószálni, a mániákusság határáig hajszott figyelemmel, bizsergő hátgerinccel... A lelkes Nabokov-olvasó azonban már csak ilyen, szeretné másokkal megosztva szóvá tenni ezt az intim titkot, amit legfeljebb csak körülírni lehet, hiszen lényegében ilyen soha véget nem érő, a kimondhatatlan felé igyekvő közelítések Nabokov művei is. Az író most vélhetőleg egy cinikus félmosollyal nyugtázza esetlen soraimat, mielőtt lepkehálóját megragadva tovább nyargalna az elíziumi mezőkön, sosemvolt színekben irizáló pillangók nyomába eredve.